

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: **Vybrané etické aspekty pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí**

Autor práce: **Bc. Jan Schindler**

Obor studia: Etika v sociální práci

Předložená diplomová práce spadá do oboru studia a splňuje základní požadavky kladené na tento typ závěrečné práce. Vyhodnocení silných stránek práce přenechám vedoucí práce a jako oponent se zaměřím především na slabé stránky práce:

1) K jazyku, stylistice a grafice: Text práce jistě mohl projít pečlivější kontrolou, vyskytují se překlepy patrné na první pohled, např. „výslovní podmínkou“ (místo „výslovnou podmínkou“, s. 32), „dítě“ (místo „dítě“, s. 65), chybné formulace, např. „Nechce jim ještě přidělovat více starostí a větší zármutku.“ (s. 68); výjimečně také hrubé chyby: „řešení klientovi problémové životní situace“ (s. 51). Stylistická úroveň textu kolísá, některé věty mohly být formulovány jinak, např. tato: „Každý mravně kompetentní a sociální pracovník jednající v rámci dobra by měl dbát na individualitu svých klientů, kteří jsou lidskými osobnostmi a měl by dohlížet a pracovat na jejich individuálním rozvoji.“ (s. 42). Neadekvátní formulace zhoršují i obsahovou kvalitu textu! Celková větší uspořádanost a přehlednost mohla být dosažena umístěním začátku kapitol na nových stránkách (1., 2. etc.). Zvláště působí dlouhá přímá citace kurzivou v části 3.2, přičemž začátek citace kurzivou uveden není. Poslední dvě věty závěru (s. 71-72) patří na úplný začátek (na s. 3), jedná se totiž také o poděkování.

2) K formě: Autor v závěru píše, že postupoval tak, aby všechny kapitoly na sebe navazovaly, a deklaruje, že postupoval deduktivně, „od obecných informací k jádru řešení konkrétního dilematu rodin s dětmi.“ (s. 71). Struktura textu ovšem podle mého úsudku takovouto jasnou a systematickou formu nemá; patrné je to především mezi kapitolami 3., 4. a kapitolou Diskuze, k tomu více viz níže v rámci zhodnocení obsahu. Celková forma textu je převážně kompilační, tj. autor z větší části pouze přebírá informace či parafrázuje, v minimální míře rozvíjí vlastní myšlenky a vlastní přesvědčivou argumentaci! Z hlediska metodologie spatřuji formální nedostatek rovněž v tom, že autor si předsevzal naplnit více cílů, přičemž cíl, který uvádí na prvním místě, nijak explicitně nenaplní, k tomu níže.

3) K obsahu: Jak jsem už naznačil z formálního hlediska, autorem deklarovaná návaznost mezi jednotlivými částmi práce je problematická; lze to vidět srovnáním obsahu mezi 3., 4. kapitolou a částí Diskuze. Kapitola 3 je nadepsána „Etická dilemata pracovníků OSPOD“ a autor se sice snaží zaměřit specificky na toto téma, nicméně minimálně dvě části práce rozhodně systematicky nenavazují, jedná se o části 3.1 a 3.3 (Etika v sociální práci a Etický kodex sociálních pracovníků). Právě část 3.3 je podle mého úsudku dokladem nenávaznosti, autor referuje o etickém kodexu, avšak způsobem, který nijak přesvědčivě nerozvíjí ani neprohlubuje zvolené téma; navíc, což by mohlo být vyjasněno během obhajoby, nerozlišuje přesně mezi pojmy „etický“ a „morální“ (klade je nerozlišeně vedle sebe, srov. s. 57; s tím rovněž souvisí používání pojmů „mravný“ a „mravní“, nutno rozlišovat a prokázat terminologickou kompetenci, třeba tak, že vysvětlím a obhájím terminologii vlastní, nebo převzatou).

4. kapitola se zdá být klíčová, autor nejdříve stručně referuje o etice ctností, poté přechází k hledání aplikace a samotné aplikaci v rámci OSPOD. Myslím, že autor se nemusel omezit jen na sekundární zdroje (Kuna, McIntyre), ale mohl se pokusit čerpat i přímo z primárních zdrojů (Aristotelés). Co se týká aplikace, autor zůstává na dosti obecné rovině (čtyř kardinálních ctností); ocenit je ovšem třeba návod postupu, jak rozvíjet ctnostné jednání, které pěkně ilustruje doprovodným schématem.

Co se týká návaznosti, největší slabinu vidím v návaznosti mezi 4. kapitolou a kapitolou Diskuze. Autor na začátku Diskuze sice velmi stručně nastiňuje souvislost mezi profesními a morálními ctnostmi, dále a z větší části se pak ale věnuje *psychologickým aspektům* (trauma-informovanému přístupu), nikoli *etickým* (srov. s. 68-70). Nebylo by právě kvůli návaznosti a podle deklarovaného deduktivního postupu adekvátní věnovat se v diskuzi další, propracovanější a argumentačně podložené aplikaci etiky ctností v rámci OSPOD na relevantních příkladech?

Závěr je velmi stručný, na jednu stránku. V předložené diplomové práci mi schází alespoň *pokus o propracovanější vlastní syntézu*, která mohla být provedena právě v závěru.

K formulaci a naplnění cíle/cílů: Autor v závěru píše: „Cílem této práce bylo představit *osobnost a svědomí sociálního pracovníka orgánu SPOD* a popsat, jaká je jeho pracovní náplň. Dále také to, jak pracovníka ovlivňují etická dilemata a jak se dělí, jaké důsledky mají etická dilemata na klienty a jak se dají řešit. Dílčími cíli této práce bylo představení orgánu SPOD a problematické rodiny, která potřebuje sanovat a to, jak lze takové rodině v rámci etiky ctností pomoci. Předpokládám, že jsem hlavní cíl spolu s dílčími cíli této práce naplnil.“ (s. 71, kurziva autor posudku).

Autor se více či méně věnuje ve své diplomové práci všemu, co v této formulaci cílů slibuje. Nijak explicitně a primárně se ovšem nevěnuje tomu, co uvádí *na prvním místě* - totiž *osobnosti a svědomí sociálního pracovníka*. K pojmu svědomí se vyjadřuje explicitně až na s. 45; odvolává se na filosofa Roberta Spaemanna (pravděpodobně na jeho do češtiny přeloženou knihu *Základní mravní pojmy a postoje*), vůbec jej však necituje a žádný jeho text neuvádí ani v seznamu zdrojů. Následně velmi stručně referuje o dělení svědomí podle Tomáše Akvinského (s. 45-46), avšak ani v tomto případě nejde o referování podložené citací či nějakým zdrojem. Výraz „svědomí“ se vyskytuje v celém textu 17x, rozhodně ale není předmětem explicitního zkoumání, jak se zdá vyplývat z definice cílů. Podobně je to u pojmu „osobnost“.

Na okraj: Autor se v rámci prezentace náhradní rodinné péče dotýká také etické otázky dlouhodobé pěstounské péče o děti stejnopohlavními páry (srov. 2.5.2 a 2.5.5) a mj. píše, že se v USA „osvědčilo preferovat umístování dětí s odlišnou sexuální orientací do stejnopohlavních partnerství/manželství kvůli tomu, že si taková rodina prošla stejnou životní zkušeností a coming-outem, a proto může být v rámci této problematiky dítěti velmi nápomocna.“ Bylo by zajímavé, pokud by autor k této otázce zaujal vlastní argumentačně podložené stanovisko, a sice právě z pohledu etiky ctností.

Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

v. r. PhDr. Vojtěch Šimek, Th.D., 17. května 2021